

93228

16

A' SÁTOR-ALJA-UJHELYI

. Magyar-Országon legrégebbi Evangelica

Helvétziai Vallástételű

ECCLESIAÉNAK

ÖRÖM-INNEPE,

midőn

az itt háromszáz esztendőök óta szokásban volt
két ('s olykor három) Predikátorság, a' Tisza-
melléki Nagy Tiszteletű Superintendencia'
engedelmével egyé-olvasztatván,

TISZT. NEMES ÉS NEMZETES

MAJOR JÓZSEF

ÚR

ez előtt a' Szepsi Ecclesia' Lelki-Pásztorá, 's a'
Ven. Abaúji Egyházi Megyének Assessora,

1816. Apríl. 7dik napján

mint Újhelyi Predikátor, hivatalába belépett, az
Ecclesiát megköszöntötte, 's ennek nevében

Fő-Curátora Tek. KAZINCZY FERENCZ

Úr által megköszöntetett.

Gabr. _____ Kázinóy
1707/1909

Kiadva a' Consistorium' Végezéséből.

S. PATAKON,

Nyomtattatott NÁDASKAY ANDRÁS által.

1816.

Ernst Lajos
gyűjtőmestere

607

607

93228

ORSZ. SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

Németi utca 10

103 9 1737...SZ.

EÖ-TISZTELENDŐ
ŐRI FILEP GÁBOR

ÚRNAK,

A' Tiszamelléki Egyházi Megye'
Superintendensének,

MÉLTÓSAGOS

VAJAI VAY JÓZSEF

ÚRNAK,

Ő Cs. Kir. Felsége' Udvari Tanácsosának,
és a' Fels. Hétszemélyű Itélőszék'
Bírájának,

MÉLTÓSAGOS

N. LÓNYAI ÉS VASAROS-NAMÉNYI

LÓNYAY GÁBOR

ÚRNAK,

Cs. K. Kamarásnak,
Ungvár Vármegyei Fő-Ispáni Administrátornak,
Szent István Magyar Király Rendbeli
Lovagnak,

az említett Superintendencia, és a' Sáros-
Pataki Collégium' nagyérdemű két Fő-
Curátorainak,

alázatosan ajánlják

a' Sátor-Alja-Újhelyi Ecclesiának

HÁLÁDATOS TAGJAI.

EÖ-TRETTENDŐ

ÖRI FILIP GÁBOR

URNAK

A Tiszamelléri-Réyházi Megye
Superintendensének

MERTŐSÁGOS

VÁJAI VAY JÓZSEF

URNAK

Ó. Cs. Kir. Pálffy's Udvari Tanácsosának
és a Felső-Hétszemélyi Helecskék

Előzetesnek

MERTŐSÁGOS

N. LŐNYAI ESZTERGOM-NANENYI

LŐNYAI GÁBOR

URNAK

C. K. Kamarszának

Ungvár Vármegyei és a Felső-Hétszemélyi Helecskék
Szémi Levél-Értelmezőjének

Levegőnek

az említett Superintendensnek, és a Szos-
takai Collegium' vezetésére kelt

Constitutio

szilárdan ajánljuk

a Sátor-Állás-Ujhelyi Egyháznak

HELYBŐL KÖZÖL

Az a' történet, mellynek emlékezetét ez a' nyomtatvány fenn tartani fogja, Ecclesiánkra nézve épen olly nevezetes, mint azokra nézve a' kik ehhez nem tartoznak, vagy a' kik egyedül azt szokták figyelemre méltónak tekinteni a' mi szoros öszvefüggésben vagon az Egésszel, kevés-telintetű. Consistóriumunk tudatni akarta a' következő nyomokkal a' változást és annak idejét 's okait, 's szót akara adni örömenek, mellyre Ecclesiánkat olly férjfiúnak megnyerése 's rész szerént első megpillantása, első hallása ragadozták, a' ki tudományai, ékesen-szóllása, szíve, nyájassága, virító férjfi kora, és még igen

kedves külsője által is mindent szeretetnek, bizodalomnak, tiszteletnek érzéseivel tölt-el.

A' Reformátio' ideje és így már kevés híján háromszáz esztendőök olta Gyülekezetünknek hol két, hol három Predikátorai voltak, kik között az újabb időkben nem vala egyéb különbség mint az, hogy az egyiket az idősebb a' másikat az ifjabbnak hívták, melly a' régibb időkben nem mindég vala így; úgy látszik az eggy vagy ollykor két ifjabb Predikátor csak Káplán' képében segélte a' Predikátort, és a' fiúkba járt-ki. Ez az egyenlőség eltávozhatatlanná tette az öszvetődéseket, 's azt a' kedvetlenséget szülte, hogy az Ecclesia, ha két Tanítóji egymással a' legszívesebb barátságban, a' legteljesebb nyugodalomban éltek is: minthogy a' tudomány' vagy ékesen-szollás' adományai két személyben soha nem lehetnek épen egyenlők, és minthogy az új néha még érdem nélkül is kedvesebb mint a' minék már birtokában vagyunk, magában meg-

hasonlott. Nevelheté a' bajt, legalább új meg új alkalmatosságot adhata reá, az a' Vallásunknak fényt ugyan nem adó, és végre már böltsen mérséklett szokás, melly szerént az Oltár' Szolgájinak megmarasztások eránt minden Új-Eszkendő' táján tanácskozások tartattak. Ezeknek eltávoztására nézve, ámbár legközelebb bennünket semmi ilyen egyenetlenség nem hánykódtata, Gyülekezetünknek Jobbjai azt óhajták, hogy a' két hivatal egyszemélyben egyesítessék; 's dicséretre kell mondanunk két útolsó Predikátorainknak, Tisztel. Kecskeméti János és György József Uraknak, hogy ezek a' jó szándékot mind ketten elősegélették, és, hogy az teljesedést érhessen, a' Népnek nagy kedvére viselt hivataljaikról lemondottak. Voltak, a' kik a' maga régisége által is tiszteltesse vált szokástól elállani idegénekdedtek, 's attól tartottak, hogy Ecclesiánk e' változás által veszteni fog fényéből: de végre győzött az itt-ementett ok, győzött az a' tekintet, hogy, öszveolvasztatván a'

VIII

két Predikátornak jövedelme, nagyobb reményünk lehet, igen jól elkészült férjfiakat nyernünk. E' szerint 1815. Augustusnak zodikán Ecclesiánk meghatározta, hogy a' szent szolgálat ezután egy Predikátor által tétessék, ki a' volt két fizetést egyetemben vonja, 's minthogy a' teher ezen eggyen meg fogna sokasodni, Káplán által segéltessek. Közönségesen szeretett Esperestünk, Abarai Predikátor Tisztel. Nem. és Nemz. Liszkay Sámuel, és Tractusi Coadjutor Curátor Tekin. Kazinczi Kazinczy István Urak, mind ketten Tekint. Zemplény Várm. Táblabiráji, örvendettek végzésünknek, a' Palágyon, Ungvár Vármegyében, tavaly Septembernek 8dikán tartott Tractusi Gyűlés javallotta azt, a' Színben, Torna Vármegyében, Octóbernek ismét 8dikán tartott Superintendentiai Gyűlés pedig azt a' maga fő hatalma szerint megállapította.

Ecclesiánknek ezen történetét beszélnélő, jónak látjuk eggyzersmind azt is említeni, hogy az mint vette eredetét, né-

melly változásokkal, mellyek ezt a' mi időnkben és később is érték.

A' mi Újhelyünk (melly, hogy ezt az idegenek' kedvéért említsük, Sátor-aljának a' megette napenyészetre emelkedő Sátor nevezetű hegyről viseli e' nevet) az a' hely, hol a' Magyar földön legelőbb állott-öszve egyy Evangélica Gyülekezet. Lampe, az az Debreczeni Ember Pál, ezt bizonyítja (Histor. Eccl. Reform. Trajecti ad Rhen. 1728. lap. 54.); ezt bizonyítja a' Lehmann' neve alatt ismeretes Historia Diplomatica de Statu Relig. Evangelicæ in Hungaria folio. 1710. lap. 4. az újított tudományt itt legelőbb, és már ezer ötszáz huszonkettőben, Siklósi Mihály hirdette, kit Lehmann *Szilosinak* nevez; de az igyekezet megcsökkent. Azt kilencz esztendő múlva Dévai Bíró Mátyás Áldozó Pap teljesítette, ki a' maga felekezetétől elállván, Luthert látni's hallgatni Wittenbergbe utazott, 's onnan haza jövéen, 's segédjére szállítván Batizi Andrást és Derecskei Demetert, (Lampe, lap. 97.) Leh-

mann és Weszprémi után (Biogr. Medic. Tom. IV. pag. 312. 335.) Szilvási Mihályt is, Újhelynek és Erdődnek gazdag földes-
 Urát, Bélteki Drágffy Gáspárt a' Luther által hirdetett tanítás' elfogadására bírta, 's így az egész Gyülekezetet, a' nagy templommal, 's annak gazdag minden vagyonjával együtt, ennek felére általvitte. A' példát csak hamar az egész Hegyalja követé, szinte Tokajig. De a' templom először II. Rákóczy Györgyné született Bátori Sofia' idejében, majd másodsor 1688. Novemberben, három Parochiájával, Iskolájával, Ispotályával, a' Rákóczyház' jószágainak akkori Administrátora Zétényi Klobusiczky Ferencz, Vice-Ispán, 's később Aradi Fő-Ispán, Personális és Báró, által elvétellett, 's a' Catholicusoknak adatott. 1706. Január. 27dikén az Ecclesiái Protocollumunknak 52 — 54 lapjain álló Jegyzése szerént birtokunkba vissza tért „a' Parochiákkal, Iskolával, az ezekhez tartozó malommal, szőlőkkel, szántó-földekkel, rétekkkel, és egyéb akármi

névvel nevezendő appertinentiákkal, proventusokkal és obvenientiákkal.“ Az ez eránt kiadott Bizonyosságlevél e' szókon kezdődik. „Méltóságos Választott Erdélyi és Magyar-országai conföderált Státusok Fő-Vezérlő Fejedeleme Felső-Vadászi Rákóczy Ferencz Kegyelmes Urunk Ő Nsga elmúlt Széchényi Gyűlésben mind a' három Vallásbeli Templomok és szabados exercitium iránt való meg egyyezése szerént, nekünk alább meg irt személyeknek ugyan Széchényi Táborból, die sexta mensis Octobris 1705. eszt. emanált, és nekünk szólló parancsolatja és Instructiója mellett - - A' Berekesztés pedig ez: Super præmissis pro futura eorundem. cautela ezen Testimonialisunkat kiadtuk. Datum in Oppido Sátor-Alja Ujhely die 27. Januar. Anno 1706. Nemes Abauj, Zemplén és Borsod Vármegyéknek Templomok' restitutiójára a' felyül megírt mód szerént rendeltetett Commissáriusok: Gundelfinger János. mpr. Szakmári János. mpr. Brezinay János. mpr. Præsente me Petro Koz-

ma, Plebano Thállyensi V. Archidiacono
Templorum. mpr.

De 1717. November 12dikén Újhelyi
Plebánus Püspöki András (a' Protocollum
57. lapján álló Jegyzés szerént) már a'
templomot zsindeleyeztette, annak végeire,
valamint a' toronyra is, keresztet verete-
fel, és így az ismét nem vala miénk. A'
torony' levett gombjában két írás találta-
tott, mellyet az Ecclesiának akkori Fő-Cu-
ratora Kazinczy Dániel Úr az originálból
írt vala le, 's Protocollumunkba akkori
Predikátorunk Bogáti Balás Superinten-
dens bevitt. Ebből az tetszik-ki hogy a'
régibb torony' gombja 1648. Septemb. 17.
tétetett-fel, 's maga a' torony is akkor táj-
ban épült.

Isteni tiszteletünk, azután hogy a'
nagy-úczán állott templom' birtokától útol-
szor és már harmadikszor elestünk, az úgy-
nevezett Papsoron tartatott, míg Consil.
Első Al Ispán, Szent István Rendebeli Lo-
vag Szirmay Tamás Antal Úr' szolgálat-
jának utolsó esztendejiben épülni kezdett

esínos és tágas templomunk, Consiliárius Kazinczy András Úrnak (a' Dániel' fijának 's István' atyjának) gondjai által elkészült, 's 1789. Octób. 11dikén felszenteltetett.

Ecclésiánk most kétszáz negyven háznépből áll, Iskolánk pedig két Tanító, és egy Cántor alatt ötvenkilencz férfi és harmincz leánygyermekből. Egy Archívumunkban találtató 1766. Mart. 12d. költ Inquisitióból azt látjuk, hogy Templomunknak elvételekor Iskolánkban Tolnai, Csabai, Kis-Pataki, Csengeri, Jenei nevű deákok voltak, 's így Iskolánk Párticula volt.

Berekesztésül ide tészük Predikátorainknak neveiket a' szerént, a' hogy azokat Zádorfalvi Márton Predikátorunknak tudósítása után Lampe lap. 598. lenyomtatata, 's kitoldva Protocollumunk' útmutatása szerént, 's némelly igazításokkal, melyeket az említett kútfőkben találtunk.

AZ ÚJHELYI ECCL. PREDIKÁTORAI.

Siklósi Mihály, 1522.

Dévai Bíró Mátyás, (ki tudománya 's nagy tüze miatt a' külföldiek által is *Magyar Luthernek* neveztetett) egygyütt szolgálván *Battzi Andrással* (az első nyomtatott Iskolai Magyar Könyv' Írójával; lásd *Kazinczy Ferencz' Magyar Régiségeit 's Ritkaságait*. Pest, 1808.) és *Derecskei Demeterrel*, 's talán *Szilvási Mihállyal* is.

Itt a' Laistromban sok esztendei hézag vagyon, 's azt *Protocollumunkból* ki nem poltolhatjuk.

Sárosi András, 1611.

Tihémeri Máté, 1617.

Simándi János, 1630. oltá. Az előtt *Pataki Professor*.

Bényei János.

Géresi Bálint, 1639. körül.

Laposi Mihály.

Rima-Szombati István.

Íratosi János.

Hatházi Gáspár, 1647 körül.

Szilágyi (Beniámin) István. Beköszönt 1652. April. 5dikén. Ez a' lelkes ember, hogy a' régibb Végezesek el ne vesszenek, azokat könyvbe írta. Pataki Prof. is vala, 's Váradról jött Patakra. Hozzánk Tolcsváról hozattatott.

Némethi István.

Kaposi István, 1652. oltá 1667. Martziusáig.

Solthi János,

Salánki János, és

Kaszonyi János, hárman együtt. (Protocoll. lap 22.)

Vadászi Simon. Ezen utolsók a' Bátori Sónia, Özvegy Rákóczy II. ~~György~~né' parancsolatjára elűzettek, és ekkor vétetettel tőlünk a' nagy templom először.

Makai Ferencz, 1684.

Újhelyi Papi Gergely. (Protocoll. lap 63.)

Nánási Gábor, Első Predikátorunk a' Templom' visszaadatása után, 1682.

Zádorsalvi Márton, 1685. Elfoglaltatván másodsor már Vice-Ispán Klobusiczky Ferencz által 1688. a' templom, ez itt hét

esztendeig tengett (Protocoll. lap 52.) 's ismét meghívattatván Toronyáról, a' hívást elfogadta, 's itt holt-meg.

Bogáti Balás, 1710. Apr. 13 oltá haláláig, 1735. Januárus 21dikig. Superintendens vala, 's Januárus' 25dikére ide rendelt Gyűlést. A' megjelent Predikátori egész sokaság a' sírig kísérte-ki. (Protoc. lap 63.)

Pataki András, 1720. — A' Superintendens' halála után Első Pap leve; vele együtt szolgált

Zágonyi József, 1735. April. oltá.

Görgei András, 1737. Martz. 3dika oltá; Toronyáról.

Liszka György, 1740. Május oltá.

Sziráki András, Esperest, 1748. oltá.

Zilai Császár Sámuel, 1750.

Katona Sigmund, 1765. Gáváról, megholt itt 1797. Martziusban.

Thúri Gábor, 1770. Febr. 16dikán; Vilyből.

Benkő József, 1775. Bodrog-Keresztúrból.

Szent-

Szent-Györgyi Márton, testvére István-
nak, a' Pataki Philos. Professornak, 1785.
Januáriusban köszönt-be, 's megholt azon
eszt. Decemb. 24dikén.

Budai András, 1786. Martziusban, Kis-
Ölvedről.

Képes András, 1789. megholt 1794. Feb-
ruáriusban.

Kecskeméti János, 1794. — 1815. elbü-
csűzött.

Chakó István, 1797. Innen Kis-Géresbe
ment.

György József, 1810. April. 20dika olta
1815. April. 16káiig. Szathmár-Németi
Szabad Kir. Városba vitetett-által. Patak-
ról, hol született, Magyar Nyelv' Profes-
sorának ment a' Lőcsei Evang. Iskolába;
onnan 1809. Tábori Papja leve a' Borsod
Várm. Nemes Felkelt Seregnek. Nálunk
tartott Predikátzióji közzül kettő jelent-
meg nyomtatásban; az elsőbet Nagy-Mél-
tós. Gróf Eszterházy József Fő-Ispánunk
Ő Exc. eggy aranyban-gazdag pixissel, a

másikat a' Vármegye' Táblabírósága által jutalmazta-meg.

Tisztel. Kecskeméti János első és György József második Predikátorainknak elbúcsúzások és ennek elmenetele által a' két Predikátorság öszveolvasztatván, egy Predikátornak legelsöben most jött-be Tisztel. Major József Úr, 's Káplánja lett Tisztel. R. Szabó József. Költ a' S. A. Ujhelyi Helv. Vallástételű Ecclesia' Consistóriumában Aprilisnek 7dik napján 1816.

KERESZTYÉN
T A N Í T Á S,

A Z

ISTENNEK FIJABAN A' JÉZUS KRISZTUSBAN

V A L Ó

KERESZTYÉN HITNEK

BÓLDOGÍTÓ EREJÉRŐL,

mellyel

Predikátori szent Hivatalát, a' S. A. Újhelyi

Helv. Vallástételt tartó Ekklesiában

elkezdette

MAJOR JÓZSEF.

Ezeket írtam néktek, kik hisztek az Isten'
Fijának nevében; hogy tudjátok, hogy
néktek örök életetek vagyon, és hogy
higyjétek az Isten' Fijának nevében.

1. János. 5: 13.

Örökkévaló Isten, minden embereknek
kegyelmes Attya! a' ki böltsességgel igaz-
gatsz, és ditsösséges végre vezérlsz min-
deneket; ki az emberek' szívét, és az ő tör-
téneteiket, mint a' vizeknek folyásait, oda
hajtod, a' hová akarod. Óh melly végéreme-
hetetlenek a' te tanátsaid, és kimagyaráz-
hatatlanok a' te útaid! Ellene mondhatatlan
tanúbizonyysága ennek a' mi egész életünk,
legközelébb ez az áldott szempillantás,
mellyben a' mi szívünknek háláadó fohász-
kodásai, egybeolvadó szent buzgósággal,
legelőször emelkednek fel te hozzád min-
den embereknek szeretettel tellyes Attyá-
hoz! Imádunk Tégedet óh jóltévő Isten!
az által, hogy engedünk a' Te akaratod-
nak, mikor parantsolsz minékünk, 's me-
gyünk a' Te kezeidnek vezérlése után, a'

hová bennünket vezérelsz. Az a' te akaratod, hogy mi szentek, és tökéletesek legyünk, miképpen szent vagy Te és tökéletes óh mennyei Atya! Óh de a' jóságra és kegyességre való legbuzgóbb törekedésünk mellett is, tsak hamar megérezzük, hogy a' Te szentségednek meggondolására, minden erőnk ellankad, és a' mi képzelte tökéletességünknek minden ditsősége elenyészik. Mennél jobban elmerülünk, a' Te lelki természetednek mélységes vizsgálásában; annál nagyobb szüksége van a' mi szívünknek arra, hogy a' Te szentségednek 's böltségednek tellyességéből, jöjjön ki előnkbe, a' tökéletességnek példája, mellyben az örök Atyának kinyomott képét, legfőbb 's legszívesebb Szerelmesét elesmérjük. Nem hagyta ebben is tanúbizonyosság nélkül a' Te kegyelmességedet és jóságodat mi erántunk, mert a' Te örök Istenségednek tellyességéből, elküldötted mi hozzánk a' Te eggyetlen eggy szülött Fijadat a' Jézusban. Ez az eggyetlen eggy szülött Fiú, ki az Atyának kebelében van, esmértetett meg velünk Tégedet, a' kit soha senki nem látott: a' ki hiszen ebben a' Fiúban, örök élete vagyon annak. Áldott légyen az Istennek ez az örökkéva-

Ió szent Fija! a' ki eljött mi hozzánk az Úrnak nevében! Ho'sánna, Ho'sánna óh kegyelemmel gazdag Isten! segíts és erősíts minket e' bódog Hitben, melly az életnek minden állapotjában velünk légyen. A' keresztyén Vallásnak ezen serény és munkás lelke által egyesítsed a' mi szívünket, itt a' Te szent színed előtt, a' szeretetnek, és közmunkásságnak kötelével egyg tzelra, hogy mi mint egyg Ekklesiának Tagjai, egyg Városnak lakosai, és egyg Hazának polgárai, egygcsült erővel munká kodjunk a' köz-bóldogságért; hartzoljunk a' léleknek győzedelmes fegyvereivel a' nagyra-vágyás, a' vétkes maga-szeretet, és a' rendetlen indúlatok' egész tábora ellen, mellyek a' mi kegyességünknek, és nyugodalmunknak veszedelmesek vólnának. Midön e' mellett bizodalommal tekintünk fel Te hozzád, mi hitünknek elkezdőjéhez, és elvégzőjéhez, hallgass meg minket, és küldj segedelmet minékünk mindenkor, és legközelébb ebben az áldott órában, onnan felül az Egekből. Amen.

SZENT LETZKE.

Márk. 11: 9. *És a' kik elöl mennek vala, és hátúl követik vala, kiáltnak vala mondván: Ho'sánna! Áldott a' ki jött az Úrnak nevében.*

Nem tagadom Szerelmesim! mert az én Lelkemnek tolmátsolóji, ábrázat-vonásaim is elárúlják, hogy néminémű rezzenéssel, melyet e' szép Gyülekezetnek tekintete, és a' magam szoros megpróbálása szül az én lelkemben, veszek fel e' jelenvaló órában egy olyan hivatalt, melly az én eddig folytatott életem' módjához képest, nem idegen ugyan előttem; de mindazáltal e' mostani egybeköttetésben kétszerte is fontosabb. A' fő-eszközök által dolgozott Isteni gondviselésnek a' lévén elmelölzhetetlen akarata, hogy én jövendőre,

mint a' Jézus' Vallásának Tanítója azon a' helyen jelenjek meg, a' hol Siklósi, Batízi, és Bíró, majd háromszáz esztendőkkel ez előtt hirdették azt, a' mit minden hív Keresztyének — bár más tekintetben — eggyaránt óhajtottak. Azon a' helyen, a' mellyen mind azólta az Igazság és Jóság mellett buzgó érdemes Férjfiak állottak, a' kik között valamint a' Hivatalnak közterhei, úgy a' népnek közhajlandóságai is, megoszolva vóltak. — Itt kell hát énnékem, az emberi léleknek és szívnek legfontosabb dolgáról elmélkednem, 's azt tanítanom tinéktek keresztyén Hallgatók! mint kelljen keresztyéni böltsességgel élni a' Jelenvalóval, 's erős hittel ragaszkodni a' jobbik Jövendőhöz: és ezt abban az időben kell tselekednem, mellyben épen a' Vallás' Tudományában a' helyes-hitűségnek — nem látom másképen kimondani, az orthodoxyának — helyét, a' világosodni törekedő okoskodás a' felüleg-esméretekben — superficialitas — foglalta el, 's ez a' félvilágosodás' betegsége minden rendű emberekre elragadott, melly miatt a' közönséges Isteni tiszteletbeli buzgóság felette igen elgyengült, 's tsak nem minden tekintetét elvesztette. Ugyan hogy reménylhetnék

én ebben a' reám nézve nehéz munkában, minden szíves igyekezetem mellett is szerentsés előmenetelt, ha a' ti példátok és bizodalmatok által nem segítettém nemes szívű Előljárók! a' kik semmi fáradságnak nem kedveztetek, hogy engem elrejtett tsendességemben felkeressetek, 's a' kiknek jószágtok engemet ezen a' földön, mindenképen idegent, olly kegyesen fogadott? Es ha nem tehetném, hogy minden Hallgatóimnak szeretetét abban a' mértékben megnyerjem, a' mint szent kötelességemnek esmérem, az én tsekély esméreteimet 's tehetségeimet, hivatalomnak lelkiismeret szerént való tellyesítésére, a' Jézus' mennyei tudományának, 's áldott parántsolatainak fejtegetésére, és terjesztésére szentelni. — De hát ugyan lehetséges volna é az, hogy ez a' szeretetnek Vallása, költsönös bizodalmat, a' békességnek, eggyességnek, és részvételnek atyafi indúlatait ne szerezné a' mi szívünkben, és minket mindnyájunkat, a' keresztyén virtus, kegyesség, hit, szeretet és reménység által a' keresztyéni tökéletesség' tzeljára nem vezérelne? Valósággal úgy léssen ez, ha mi tellyes hittel ragaszkodunk a' Jézushoz, a' ki jött e' Vallást tanítani, és a' szónak tökéletes ér-

telmében Ho'sánnát kiáltunk, 's szívünk' tapsoló örömevel mondjuk ezt: Aldott a' ki jött e' Vallást tanítani az Úrnak nevében!

A' mai napnak alkalmátossága szerint felolvastatott szent Letzkében, az a' hangos öröm íratik le, mellyel a' 'Sidó-Nép fogadta a' Jezust, mikor menne Jerusálembe. Hanem azok az okok, a' mellyeknél fogva ök e' nagy öröme indítottak, épen meg nem eggyeztek a' Jezus' tulajdonképen való tzeljaival ebben az ő bemeneteleiben.

A' Zsidókat az a' reménység táplálta most is, hogy a' Jezus be fogná már valahára tölteni az ő kívánságaikat, 's várakozásaikat, kikiáltatja magát Izráel' Királyának, es a' Dávid' elenyészett Országát helyre-állítja. A' Jezus' elméjében pedig épen más féle Országnak fundálása forgott vólt. — Király vólt ugyan ő, és azt akarta, hogy nyilván és egész solemnitással ötet annak elesmérjék; hanem az Igazság' Országának Királya, mellynek az ő halála által kellett megerössíttetni, és minteggy megpetsélteteni.

Ha a' Jezus' küldtetésének tzelját helyesebben felfogták, 's meggondolták, ha méltóbb indulattal viseltettek vólna hozzája, a' mint a' Zsidókból azután ki-

tetszett, ez által indítottak volna fel a' legigazabb öröme, és részesültek volna mind azokban a' Jókban, valamelyeket szerzett ő mind azoknak, valakik ő benne igazán hisznek. Mi is azoknak száma közé tartozunk Szerelm! a' kik a' Jézusban hiszünk, 's hinni tartozunk, ha azokban a' Jókban részesülni kívánunk, mellyek megígertettek minden ő benne igazán hívőknek. — Hinni a' Jézusban? — Különös ütköző kérdéssé lett a' keresztyén Vallásnak ez az első fundamentomos igazsága ma épen mi közöttünk. — Nem leszen hát tzel nélkül való, azzal jelesitenem e' mai Nap' pompáját, a' midőn titéket arra bírni feltettem magamban, hogy mi is mint Keresztyének, az igaz Hitnek pálmaágaival, menjünk az Igazság' Országának Királya' eleibe, 's igaz szívvel kiáltsuk az Atya' e' szerelmes Fijának: áldott a' ki jött az Úrnak nevében, és erre buzgó Ho'sánnát kérjünk, a' mi szívünk' egyenességében gyönyörködő mennyei Atyától. Így lehet tsak helyes és tzelos a' mi Virág-Vasárnapi Inneplésünk.

Ez a' Hit, mellyet a' Jézus, mint az ő Tudományának summáját, mint a' keresztyén Kijelentés' legfőbb jótéteményét olly

gyakran predikállott, léssen tehát a' mi mai figyelmetességünknek a' tárgya. A' midőn szóllani fogok

Az Isten' Fijában, a' Jézus Krisztusban való keresztyén Hitnek bódogító erejéről. A' melly végre 1.) közelébből megismértetem veletek ennek az Isten' Fijában való keresztyén Hitnek természetét; hogy azután 2.) könnyen öszvebarátkozzon szívetek annak bódogító erejével.

I.) Az Isten' Fijában való keresztyén Hit, először, azon fundáltatik, hogy az embernek, a' maga jóságának, 's kegyességének példáját, nem e' földön, hanem egygy felsőbb Világban kell keresni. — E' végre parantsolja ugyan a' Jehova Mózes által, a' maga népének: legyetek szentek, miképen én szent vagyok. A' Jézus is ezt parantsolja minden ő Tanítványainak: Legyetek tökéletesek, mint a' ti mennyei Atyátok tökéletes. 3. M ó z. 11 : 45. M á t. 5 : 48. De kitsoda nem érzi azt, még a' jóságra, és tiszta erköltsiségre való legbuzgóbb törekedés mellett is, hogy a' végtelen Valóság' szentségének tsak gondolására is, minden erői ellankadnak, és az ő képzelt tökéletességének minden ditsőssége elenyészik? Mennél jobban elmerül az

ember az Isten' lelki természetének mély-
 séges vizsgálásába, annál nagyobb szüksé-
 ge lessz az ő szívének arra, hogy az Isteni
 Szentség' és Böltsesség' végetlen tellyes-
 ségeből jöjjön ki ő eleibe a' tökéletesség-
 nek példája, mellyben az örök Atyának
 kinyomott képét, legfőbb és legszívesebb
 Szerelmesét elesmérje. Mert valósággal a'
 szent documentumok szerént, még a' leg-
 régibb Világ' lakosai is tudták azt, hogy
 tsak az neveztetetik Istennek Fijának, a'
 ki a' mennyei Atyához az indulatokban, és
 az akaratnak tisztaságában hasonlatos. In-
 nen van az a' nevezetes különbség, az Is-
 tennek fiai, és az embereknek fiai között
 1. M ó s. 4 : 26. — Innen van, hogy az
 Izráel' népe Istennek első szülött fijának
 neveztetik; ezt mondja az Úr: én fiam,
 és első szülöttem az Izráel. 2. M ó s. 4 : 22.
 Innen lett az a' fényes ditsőség, mellyet
 nyert Dávid az által, hogy ő mint a' Jeho-
 vának látható Helytartója, az ő jobbján
 ült a' Sionnak Királyiszekében, a' hol Is-
 tennek Fijának és Szerelmesének innepi
 pompával kikiáltatott, a' mint a' Sóltárok-
 ból világos.

Az Igazság eránt való tisztelet kíván-
 ja, hogy a' Pátriárkákbán az Isteni félel-

met, és az erköltsök' egygyűjségét; az Izráelben a' Jehovához, mint az ő Véd Istenekhez való ragaszkodást; Dávidban, az ő Istenhez való állhatatos és tántoríthatatlan maga kötelezését, és benne helyheztetett bizodalját betsűljük és tsudáljuk. — Hanem' minthogy semmi emberi jóság nem tökéletes, 's minthogy ezért a' legjobb és legnemesebb szívű embert sem lehet mindeneknek, minden tekintetben például eleikbe tenni; azért az egész Ó Testamento mi História, tsak egyetlen egy példáját sem adhatja minékünk, az általán fogva tiszta, és erőtelenségekkel meg nem kevert tökéletességnek. Mennél szentebb már, és szeghetetlenebb bennünk a' szívnek és a' lelkiesméretnek szava, 's mennél édesdebben hallgatjuk ebben az Istennek szavát, és parantsolatját; annál szabadabban emelkedik fel a' mi lelkünk a' kegyes elméledésekben az Istennek szentségére, 's annál szívesebb kívánsága leszen az ő mennyei Attyának szerelmére az által lenni méltóvá, hogy a' tökéletességnek legfőbb grádusát, mellyre egy véges Valóság alkalmatos, elérhesse; és mivel a' Léleknek és a' szívnek azt a' nagyságát, a' mellyre törekszik, sohol a' földön nem találja, an-

nál nyilvánban lebeg az Isteni Valóságnak tellyességéből ő eleibe a' tökéletességnek imádandó példája, melly az ő lelkét böltsességgel töltse be; szívét pedig a' tökéletes jóságra vezérelje.

— Ennyire terjeszti ki Szerelmesim! már az okosság is a' maga szárnyait, mikor a' Világnak legfőbb Teremtőjéről gondolkodik, mikor ötet, mint az ő gyermekeinek Attyát szeretni, és mint legböltsebb, 's legszentebb Valóságot tisztelni tanulja. És a' míg így maga magával tusakodik azon, ha vallyon az Istennek ez a' legfőbb Fija, ez a' minden virtusok' legtisztább és legtökéletesebb példája találhatik é valahol a' Lelkek' Világában; barátságosan nyújtja kezeit ő néki a' keresztyén Kijelentés, 's megeleveníti ő benne *másodszor* az Istennek Fijában való keresztyén Hitet, az által, hogy a' Jézusban megmutatja nekünk az Isteni Valóságnak kinyomott képét, és a' mennyei Atya' szentségének 's böltsességének visszasugárzását. *Az Íge emberré lett és lakozott mi közöttünk, és láttuk az ő ditsőségét, az Atyának egyetlen egy szülöttének ditsőségét, ki tellyes vala kegyelemmel és igazsággal; ez az egyetlen egy szülött Fiu, ki az Atyának kebelében vagyon, esmértette*

esmértette meg velünk az Istent, a' kit soha senki nem látott. Ján. 1: 14. 18. Ennek a' kegyes és szép lelkű Apostolnak ezen bizonyosságát, átaljában bebizonyítva találjuk, a' mi Megváltónknak életében és tselekedeteiben. — A fényes születésnek semmi prærogatíváját nem találjuk ő benne mint a' pogány Istenek' fijaiban; sem semmi földi uralkodásra 's nagyságra való indultatos törekedést, mint a' Zsidó Királyokban; sem semmi testi gyönyörűségekre és örömekre való nagy hajlandóságot, mint a' Világ' fijaiban, a' kik tsak a' testi gyönyörűségekkal való élésben keresik és találják minden boldogságokat. — Nem! — hanem találunk ő benne olyan szívet, a' melly minden emberek, mint önnön atyafiai eránt, kibeszéllhetetlen tiszta szeretettel van tele, olyan szeretettel, mellyből a' maga életét is sokaknak váltságául a' halálra adta; az ő embertársainak boldogságáért határ nélkül munkálkodott: e' végre a' legnagyobb akadályokon is erőt vett, és diadalmas bátorsággal győzedelmeskedett. Találunk ő benne olyan emberit meghaladó erőt, a' melly ugyan a' természet' törvényeit fel nem forgatja, sem az Égen jeleket nem támaszt; hanem olyan

erőt, melly a' böltsesség által vezéreltet-
 vén, a' babonaságnak országát lerontja; a'
 szerentsétlenek' szennyvedéseit enyhíti; sok
 betegnek gyógyíthatatlan nyavalyáját
 elveszi; a' szennyvedők' szívét vígasztalás-
 sal betölti; sőt még a' halálban elaludta-
 kat is az életre visszahívja. Találunk ő
 benne olyan lelki tehetségekkel tellyes
 elmét, a' melly eggy tekintettel felfogja
 azt az arányosságot, mellyben van az em-
 ber az Istenhez, a' melly az Istennek, az
 emberekről való atyai gondoskodásáról
 szólló tudományt az Égekből a' földre alá
 hozza; melly a' Templomok és áldozatok
 által való testi szolgálatnak érdemessége
 felől, az emberek' szívében már olly mély
 gyökeret vertt vélekedést elrontja; a' melly
 minden ő Tanítványait határozatlan sze-
 retettel, és fiúi bizodalommal betölti; sőt
 a' melly mindnyájunkat a' sírnak borzasz-
 tó üregein által, eggy jobb Világnak örö-
 meire vezérel. *Ő általa vagyon békességünk
 Istennel hit által, járulásunk a' kegyelem-
 hez, a' mellyhez ragaszkodunk úgy annyira,
 hogy dítsekedhetünk annak reménységével,
 hogy meglátjuk egykor az Atyának ditsös-
 ségét.*

Illyen jeles és nevezetes tselekedetek

által jelentette ki magát az Istennek Fija, egy rövid emberi életben e' földön, mi-
nekelőtte bement abba a' ditsőségbe, a'
melly vólt ő néki már Világ' teremtése
előtt az Atyánál. Hát ugyan kételkednék
é még is a' felől, hogy az Istennek örök-
kévaló, és eggyetlen egy szülött Fija, az
örök Atyának kebeléből származott; és
megjelent a' földön, hogy minékünk meg-
mutassa azt, mitsoda nemesedésre alkal-
matos már itt az emberi természet; hogy
ötet az Isten, a' virtusnak, és az erköltsi
tökéletességnek legfőbb példájául adta mi-
nénkünk, és hogy a' Jézus az életet, és hal-
hatatlanságot minénkünk is világosságra
hozta? Nem Szerelm! ha valamit bizo-
nyíthat valaha a' História, ha valamikor
egy felségesebb erő munkálkodhatott az
emberi testben, és az emberekkel való
társalkodásban; bizonyos, hogy azt tsele-
kedte és munkálkodta az Istenség az ő
Fijában a' Jézus által, megvalóságosodva
látjuk ezt a' Jézus' Históriajában, 's erős
fundamentomra építi a' mi meggyöződés-
sünket, a' mellyel hisszük, hogy az Isten-
nek Fija, az ő felségesebb természetére
nézve maga az Istennek Valóságából szü-
letett, és mint a' virtusnak legtökéletesebb

példája mi előnkbe tétetett. — Óh valakik elől és hátul vagytok, kérjetek érte magunknak Ho'sánnát, és kiáltsátok e' hozzánk jött Istennek Fijának: Áldott, a' ki jött az Úrnak nevében!

Haszontalan igyekezet vólna, sőt nem okos újságkívánás, ha mi azt a' belső arányosságot, a' mellyben vagyon az Istennek Fija a' maga örök Attyához, szorossabban meghatározni akarnánk. Elég ha tudjuk azt, hogy eggy az Isten, a' mindenek' Attya, és hogy minden szent, és tökéletes, minden közbenvetés nélkül tsak az Isteni Valóságnak tellyességéből származhat. — Ez a' mi Hitünk már az Istennek Fijában, a' ki a' Jézusban megjelent, tökéletes létszen, ha *Harmadszor* buzgón törekedünk arra, hogy olyan indulatok légyenek bennünk, mint vóltak a' Jézusban. A' kiben a' Krisztus' lelke nintsen, az nem övé, a' ki a' Jézust tsak szájával vallja Messiásnak, emberek' Tanítójának és Szabadítójának, a' nélkül, hogy az ő tökéletességének, és nagyságának képe az ő lelkét betöltené, akaratját a' jóra vezérelné, és az ő szívét a' tiszta szeretetnek általa az Istennel, és az ő Fijával egybekötné, az magát a' Jézus' igaz Tanítványának, és az ő

mennyei Attya' gyermekének épen nem nevezheti. *A' ki hiszen a' Fiúban, örök élete vagyon annak; a' ki pedig nem hiszen, nintsen része a' Szentek' bődögságában, hanem az Istennek ítélete marad azon.* Ugyan hogy lehetne a' Keresztyén Vallásnak ez az erő fundamentoma, ez a' Jézusban való Hit, a' mellyhez olly fényes ígéretek kötöttek, hogy lehetne tsak pusztá historiai hit, vagy a' babonának 's együgyűségnek gyümöltse! Nem Szerelmesim! — az Istennek Fijában a' Jézusban való Hit elkerülhetetlenül szükséges a' mi szívünknek, és hathatós erősítő eszköze a' mi jószágunknak; tiszta ez minden babonás képzeletektől, megkoronázza az okosságnak legmélyebb vizsgálódásait; megmenti elménket a' kívánságok' és az indulatok' uralkodásától, és felemegíti szívünket az Istennek szíves szerelmére; vezeti az embert a' bűnnek minden kísértetei között, és arra ösztönözi, hogy a' Jézushoz mindég hasonlatosabb, és az Istennek atyai szerelmére mindég méltóbb légyen; megörzi az ő lelkét a' babonától és hitetlenségtől, 's felemeli őtet az Isten' fijainak szabadságára, a' mellyel való élésben magát mindég bõltsebbnek és megelégedettebbnek érzi. Ho'sánna, Ho-

'sánna! segíts Uram mindnyájunkat e' bődög Hitben! Áldott az Istennek Fija, a' ki a' Jézusban eljött mi hozzánk az Úrnak nevében!

II.) Már csak ezen rövid elmélkedésből is az Isten' Fijában való keresztyén Hitnek természetéről megtanúlhatjuk annak jóltévő következéseit; de még jobban meg fogjuk esmérni annak bődögítő erejét, ha megjegyezzük azt, hogy az Istennek Fijában való keresztyén Hit az embert *először*, a' maga tulajdon ditsőségére teszi figyelmetessé, és az ő életének igaz végét megesmérteti ő vele. — Midőn látjuk, hogy a' mi embertársaink közzül, sok ezeren nem tudván mire határozzák magokat, gyötrő meglegedetlenségtől kínoztattván, a' történeteknek akármelly szélvesze, által ide 's tova hanyattatnak az állhatatlanság' tengerén: midőn fájdalommal tapasztaljuk, hogy a' búja, a' maga testi képzelődéseiben megsalatkozik; a' kevély a' mások ő ellene való munkálkodásaik által megalázódik; a' nagyravágyó a' hűségtelen barátoktól megsalattatik; az uralkodásra vágyakodó a' világi történeteknek reménytelen kimenetelén halálra keşeredik: ugyan hol keressük fel, 's hol találjuk

meg mind ezen eltévelyedéseknek, 's mind ezen nyomorúságnak kútfejét, hanem tsak azokban a' tsalárd és haszontalan képzeletekben mellyekben az emberek az ő rendeltetésekről, a' földi életnek használásáról, az ő kívánságaiknak 's indulataiknak maradandó tzeljáról álmodoznak. Még a' Tudós is, ki a' Gondviselésnek legnemessebb ajándéka, az igazság, és az esméret által kíván a' maga embertársainak használni, hijjába fogja arra fordítani minden erejét, ha az ő vizsgálódásainak fő-tzelja, nem az emberi természetnek erköltsi formálása az akaratnak megjobbítása által, és a' társaságnak ezen fundáltatott bátorsága és bölcsősége. — De ha ő a' kötelességnek törvénye által vezéreltetik, mellyet a' Teremtő beírt az ő lelkébe, ha őtet az Istennek Fijában való Hit vezérli, a' kihez a' lelki-indulatokban és tselekedetekben mindég hasonlatosabb lenni igyekezik: így mindenütt rá esmer az ő gyakorlott értelme az igazságra; így a' természet' vizsgálásában mindenütt szép rendet, és szoros egybeköttetést talál; a' régi és a' jelenvaló Világnak történeteiben egymásból folyó szép megegyezést, és olyantzelosságot veszen észre, a' melly eggy felsége-

sebb kéznek elesmérésére viszi őtet vissza; így emelkedik fel végre erre a' hitre mint valamely vasmatskára támaszkodva ama' láthatatlan Világba, 's belső gyönyörűséggel érezi azt, hogy közel vagyon az ő Istenének és Attyának védő és vezérlő kezeihez. De nem tsak a' tudományokban, hanem a' mi életünknek minden környülállásaibau is kimutatja az Istennek Fijában való keresztyén Hit a' maga jóltévő erejét; a' midön mindeneket oda viszen, hogy a' mi lelki-természetünk nemesebbé, és a' Jézus' példája szerént tökéletesebbé tétessék. E' szerént már nem bizonytalankodunk azoknak a' felséges erőknek rendeltetések-ről, a' mellyeket belénk adott az Isteni böltsesség; mi tudjuk, kiben hiszünk; tudjuk, hogy mi tsak egyedül abban találjuk boldogságunkat, ha esmérjük amaz egyedül igaz Istent, és a' kit ő elbotsátott a' Jézus Krisztust. Immár semmi kívánság, semmi indulat, semmi testi jó minket e' földhöz nem lántzolhat, mert mi azokat kereszük a' mellyek oda fel, és nem azokat, a' mellyek e' földön vagynak. Immár soha semmi felfúvalkodás, sem semmi erköltsökény a' mi lelkünkben magát meg nem fészkelheti; mert az Atyának jobbára felma-

gasztaltatott Isten' Fijának tökéletessége, a' mellyre mi a' keresztyéni jóság által törekedünk a' maga ditső felségében áll a' mi lelkünk előtt, hogy ilyen vallást kell tennünk az Apostol szent Pállal: nem hogy immar elértem volna a' tzélt; vagy hogy immár tökéletes vólnék; — hanem hogy e' tzélra a' jóság és kegyesség által mind jobban igyekezem, hogy talám valaha elérem, és a' Jézustól felségesebb örömekre vezéreltetem. Filip. 3: 12.

Az Isten' Fijában való keresztyén Hit, kimutatja az ő jóltévő erejét *Másodszor* az által, hogy minket tökéletes megelégedéssel ajándékoz meg, és az élet' minden örömeinek bölts használására megtanít. — Olyan változhatatlan igazság ez, mint az ember' természete: hogy a' gonoszoknak nintsen békességek. Ámbár a' testi örömek's búja gyönyörűségek rájuk szakadjanak, hátor a' szerentsének kebelében üljenek, bár minden titkos kívánságaik bételjenek, — még is nintsen békességek a' gonoszoknak. Mert ugyan hogy lakhatna a' békesség, ez a' jóságnak, hitnek és reménységnek nemes gyümöltse, hogy lakhatna abban a' szívben, mellyet a' belső szemrehányások kínoznak, az önnön szeretet megvakít, és az indúla-

tok széllyel-szagatnak. Tsak a' kegyes és nemes szív részesülhet az igaz megelégedésben, a' mellyet az ő lelkiesméretének jámborsága, az Isten' Fijában való Hitre alkalmatossá tett, és a' szeretetnek kötelével, a' Jézus által, az ő mennyei Attyával elválhatatlanul egyesített. Az Isten, a' ki az ő Fiját az égből a' földre alá küldötte, a' ki ő általa minket a' babonának, és bűnnek hatalmából megszabadított, a' ki az ő halála által olly sok nyugtató igazságokat adott elönkbe, és a' mi kétségeskedő lelkünket mennyei vigasztalással bétöltötte: az az Isten nem adna é meg nekünk mindeneket a' Krisztussal együtt; az nem tekintene é alá kegyelemmel a' mi szent igyekezetünkre, midőn ötet fiúi indulatok és tselekedetek által tisztelni igyekezünk; az nem igazgatná é a' mi javunkra minden mi történeteinket, még azokat a' szerentsétlenségeket és szenyvedéseket is, a' mellyek mi rajtunk öszeütköznek; az nem ruházná é fel a' mi lelkünket erővel, mellyel a' bűnök ellen mindég bátrabban és diadalmasabban hartzoljunk, az igazság és jóság által mindég szabadabbak, és az ő atyai jóságához ragaszkodó bizodalomban mindég erősebbek légyünk. Ez a' hit meg-

nyugtatja a' szívet, megenyhíti az elmét, megerősíti, feleleveníti a' lelket, hogy munkálódja a' jót, bízson a' szenyvedésekben, és az életnek minden bajai és kedvetlenségei köz't erős reménysége légyen. Ez a' Hit megnyitja szívünket az örömmek, és az Isteni jóságnak minden ajándékaival való élésünket megfűszerszámozza, a' természetnek és társaságnak örömeit, mellyek a' keresztyéni indulatok által megszentelnek, kétszerte édesekké teszi, mindenütt láttatja és kóstoltatja velünk, melly jó légyen az Úr!

Az Istennek Fijában való keresztyén Hit, kimutatja az ő jóltévő erejét végre *harmadszor* azon meggyőződés által, mellyet szerez mibennünk a' felől, hogy a' halál után ama' jobbik életben a' Jézussal egyesülni fogunk. Az emberi természetben, egy véghetetlen kifejtődzésre alkalmas erők vagynak, és a' mellyek ilyen rövid életben tsak kis mértékben formálathatnak ki. Melly sok esztendők folynak el az alatt, míg a' gyermeknek testi hajlandóságai kifejlenek, és valamennyire megérhetnek? mennyi ifjú esztendők repülnek el az alatt, míg jövendő hívatalunkra megkívántató esméreteinket és te-

hetségeinket megszerezzük? Mennyi esztendőök enyésznek el az alatt, míg ezek az esméretek az elméből az értelembe általmennek, és bizonyos erőre 's állandóságra kaphatnak? És melly húzomos próba-idő kívántatik arra, hogy ez a' tisztább esméret a' szívet megjobbította, 's az akaratot megszentelte légyen; míg a' szenvedések által megpróbáltatván, önnön félre lépéseink által megintetvén, engedünk az Isten' akaratjának, és minden mi tselekedeteinket a' szerént rendelni megtanuljuk. Azomban mind ezen igyekezeteink' folytában elragad bennünket a' hálál egy olyan Világból, a' mellyben talán áldásban maradhat a' mi emlékezetünk, de a' mellyből még semmi bizonyos kinézésünk nints a' jövendőre. Ezt a' kinézést az Istennek Fijában való keresztyén Hit nyitja fel előttünk. — *Atyám!* így imádkozik a' Jézus az ő jövendő Tanítványiért — *akarom, hogy én ő benne, ők pedig én bennem maradjanak, hogy mindnyájan azon egy tzelra eljuthassanak, és mindnyájan oda jöjjenek, a' holott én vagyok, hogy lássák azt az én ditsősségemet, a' mellyet nekem adtál.* Úgy van Szerelmesim! lehetetlen, hogy a' mi földi testünknek elromlása határt ves-

sen a' mi igyekezetünknek, mellyel mi az Istennek Fijához halonlítani igyekezünk, a' melly a' hitnek, és reménységnek szárnyain egy jobb Világba vezérel bennünket. A' Jézus, a' ki szeretetből jött alá az Égből a' földre az emberekhez, a' kegyesség és fiúi bizodalom által egyesített minket ő magával, és az ő mennyei Attyával, és az által, hogy ő elment az Atyához, utat nyitott nekünk a' ditsőbb örömekre, Istennek Fijaivá, és ama lelki-országának, a' Mennyeknek Országának polgáraivá, a' mennyei boldogságnak örökösévé, sőt a' maga tulajdon ditsőségének örököstársává tett, és felemelt az ő barátainak 's atyafiainak romolhatatlan ditsőségére. Óh boldog Hit, ez a' Keresztyének' Hite, — mondjunk Ho'sánnát erre Szerelmesim! 's egybe-olvadó szent buzgósággal kiáítsuk ezt: áldott légy ki ezt tanítottad minékünk! áldott a' ki jött az Úrnak nevében!

* * *

Illyen boldogító ereje vagyon az Isten' Fijában való keresztyén Hitnek Szerelmes Atyámfiai! a' mint ezt ez órában rövideden meghallottátok, 's majd időről idő-

re bővebben is meghalljátok. Mert ennek predikálására jöttem én közitekbe, a' ki nem végzettem vólt el magamban egyebet tudni ti köztetek, hanem a' Jézust, azt pedig a' ki megfeszítettett. Vajha ez a' Hit a' maga bódogító ereje által megditsőítene magát a' mi szívünkben! De hogy is lehetné az másképen, hogy a' Keresztyén Valásnak ez a' mindeneket élesztő ereje, melly a' mi lelkünket mennyei békességgel tölti be, erőt ad a' virtusra, bátorságot a' szenyvedésekben, és a' bódog halhatatlanságnak vigasztaló reménységével megajándékoz, hogy lehetne, hogy a' mi szívünket bé nem töltené az atyafiúi szeretetnek minden igazságra és virtusra igyekező indulataival, és az életnek minden környülállásaiban a' legédesebb örömekben nem részeltetne? Nem szűlné e' bennünk azokat a' polgári tsendes indulatokat, mellyek az igazság' országának polgáraihoz illenek, hogy mi közöttünk is tisztességet vegyenek az Elöljárók, a' mi embertársainknak jussaik tiszteletben tartassanak, és az Ekklésia, ez a' Hitnek aranylántzával egybe-köttetett Test, az egyenetlenségnek, a' részrehajlásnak, és a' zabolátlanságnak szomorú következéseitől megőriztessen. Óh fundáljuk meg magunk

között ezt a hitet, melly az életnek minden állapotjában velünk legyen. A keresztyén Vallásnak ez a serény és munkás lelke egyesítse a mi szívünket itt a Világ örökkévaló Attyának szemei előtt, a szeretetnek és közmunkásságnak kötelével egy tzelra, hogy mi mint egy Ekklesiának tagjai, egy Városnak lakosai, és egy Háznak polgárai, egyesült erővel munkálkodjunk a közbóldogságért, hartzoljunk a léleknek gyözedelmes fegyvereivel, a nagyravagyás, a vétkes maga szeretet, 's a kihágó indulatok' egész tábora ellen, mellyek a mi kegyességünknek és nyugodal munknak veszedelmesek vólnának. E mellett minden mi bajainkban és dolgainkban barátságosan nyújtsuk egymásnak kezeinket, bizodalommal tekintvén fel, a mi hitünknek elkezdőjéhez, és elyégezőjéhez, 's menjünk örömmel a békességnek ösvényén, a mellyen vezérel. —

Óh melly nagy befolyása leszen ezen mi ilyen egybeköttetésünknek a mi közönséges és házi bóldogságunkba, hogy ha mindég azzal a feltétellel lépünk be a szent Gyűlésekbe, hogy ebben a bóldogító hitben öregbüljünk, esméreteinket neveljük,

kétségeinket elhárítsuk, hibáinkat megvizsgáljuk, erőtelenségeinket elhagyjuk, hogy minden tselekedeteink helyesebbek és szentebbek legyenek, az Istentől, a' mi kötelességeink' és bődogságunk' szent szerzőjéről való gondolat vezérelvén azokat. — Mindnyájan bódogok lennénk, ha e' mai nap nem csak úgy egyesíthetne bennünket, mint egy földi és mulandó, hanem mint mennyei polgárokat, és egy örökkévaló Városnak lakosait, hogy egykor a' általában azzal a' vigasztalással válhatnánk el a' földről, hogy mi az Istent mint az ő gyermekei tiszteltük, és ő néki éltünk!

Bódognak mondanám én mindennek felett magamat, ha az én mindenre elszánt életemnek, éjjeli nappali gondolkozásimnak, 's lelki igyekezetemnek olyan kívánt gyümöltseit láthatnám ti köztetek, a' mint kész vagyok azokat a' ti intésekre, tanítástokra és jobbítástokra fordítani. — Óh melly örömet szenvedném elébbeni kedves egybeköttetésemről való megváltómat, mellyet a' ti kedvetekért, magamat megtagadva, elszaggattam. Mert épen nem valami földi haszon' reménysége hozott engemet köztetekbe; sem nem valami emberek-
rektől

rektől származható ditsősség' 's betsület' szomjúhozása: óh ennek a' tsalárd és állhatatlan Fántómnak hijjábavalóságát sokkal jobban esmérem én, mintsem azért még áldozatot tenni kívánnék. Egyedül a' ti bennem helyheztetett közönséges bizodalmatoknak, 's hozzám való állhatatos ragaszkodástoknak betsülése, melly szerént úgy ítéltém, hogy ez által adta tudomra az Úr azt, hogy az én szolgálatommal kíván élni, ebben a' hajdan szép fénnel tündöklött fő Ekklesiában, ennek tsendességének és lelki békességének eszközlésére: a' melly végből felindította az én Nagy-Tiszteletű és Nagy-Méltóságú Fő-Előjáróimat is, hogy az ő akaratjok eránt való tisztelet és engedelmesség, mellyet tsak a' halál ólt ki az én szívemből, — bírjanak engemet erre a' lépésre, a' melly által az én jövődő kinezéseim ugyan beborítottak, de az Istennek elrejtetett útait fiúi bizodalommal imádni, annál hathatósbabban serkentetem. Mit nem tselekedtetek, 's mit nem vittetek végbe ti is, óh Sátor-Alja Újhelyi szent Ekklesiának Fő-Fő Előjáróji! a' kik mind személyetekben, mind mézzel írott számtalan leveleitekben, édes hajlandóságaitoknak kinyilatkoztatása által buzdítottatok e' szent hiya-

talnak elvállalására; a' kiknek jóságtok engemet idegent, olly kegyesen fogadni, 's hivatalbeli szolgálatomat e' szent Gyülekezetben — a' melly mától fogva: én Nyájam, és én Gyönyörűségem — illy ékesen felszentelni kívántatok. Fogadjátok el Kegyesek! Ti az emberek' Jobbjai! fogadjátok el e' kegyes indulatotoknak, méltatlan személyem eránt megkülömböztetve mutatott jeleiért, az én állhatatos tiszteletemnek, 's ha megengeditek barátságos hozzátok való közéletémnek adáját, mellyet — tellyes szívemből örvendek — hogy e' szent helyen adhatom meg a' ti érdemeteknek.

Nemes Gyülekezet! köszöntlek téged szent tsókolással! — Imé nyelvemen láthatod azt a' szent buzgóságot, azt a' tiszta érzést, és minden jóra eltökélt szándékot, mellyel e' nagy munkát, mellyet az Úr én ream bízott, ezennel általveszem. Nintsen többé Pál, sem Apollós és Kéfás, a' kihez külön húzva ragaszkodjál, hanem én, és ti. Mi pedig mindnyájan az Úréi vagyunk. Az Isten' Fijában a' Jézusban való Hit egyesít mindnyájunkat. Óh ennek a' keresztyén Hitnek böldegítő ereje tellyes ditsőségében mutassa ki magát mi

bennünk, hogy az Istennek Fija, annak áldott gyümölcseről, az egymás eránt való szeretetről, Tanítványainak esmérjen bennünket ama' napon, mellyen az ő nagy birodalmát kezéhez veszi, és az ő Országglását elkezdi. Amen.

... hogy az Istennek Tiszta szava, az
... az egyházi életi váls
... Tanítványainak campon ben
... mellyen az ő nagy bi
... és az ő Országis
... Amen.

B E S Z É D,

mellyet,

a' Predikátzió' végével, a' nagy számban
felgyülekezett Hallgatókhoz tartott

TEKINTETES

KAZINCZY FERENCZ

Ú R,

Abauj, Bihar, Sáros, Szabolcs, Szathmár és Zem-
plény Várm. Táblabírája,

mint az Újhelyi Ecclesia'

FŐ-CURÁTORA.

B E S Z E D

mellyet

a Prebiteria, végvel, a nagy számban

felgyűlékezett Helygatókhoz tartozó

TRINITERIA

KAZINCZY FERENCZ

U. N.

Abad, Bihar, Székely, Szabolcs, Szatmár és Zám-

plony Várm. Főispánjának

mint az Üjbelvi Eöcsésin

TO-CURATORA.

TEKINTÉTES NEMES ÉCCLÉSIA!

Visszatekintvén a' legközelebb elmúlt két esztendőre, 's elnézven melly hánykódásokon kelle keresztül mennünk, míg hajónkat egy csendes révpart fogadható-e, hol többé hánykódások nem várnak, nem lehet örvendve ezt nem kiáltanunk: Újhely újjá vagon szülve, de újjá tűz által született, mert újjá csak tűz által születetett. Eggy az akol ezentúl minálunk is, Tek. Ns. Ecclesia, eggy minálunk is a' Pásztor, és a' kettő a' szeretetre legmértőbb emberben minálunk is eggy immár. 'S ez a' régen óhajtott szerencse, az a' nyugalom melly zivatarokkal küszdő Ecclesiánkat most várja, a' mellyet zivatarokkal küszdő Ecclesiánk ímé már bír, nem volt e' ez méltó, hogy érette áldozatokat

tegyünk? hogy érette azokat a' rész szerént nagy terheket szenyvedjük a' mellyeket szenyvedünk? Feledjük e' terheket és áldozatokat, Tek. Nemes Ecclesia, eresszük neki szíveinket a' legigazságosbb öröm' érzésének, lobbantsuk lelkeinket a' bennünket-szerető Istenség' háládatos imadására, a' ki reánk hozá e' szép napot, 's ismerjükmeg, hogy ide az a' láthatatlan kéz vezérle, melly a' lelki világban a' szerént érlel mindent egy grádicsról más grádicsra szintén a' tökéletességig, a' mint azt a' testi világban a' föld' termései körül, észrevehetetlenül ugyan de még is tagadhatatlan képen, cselekszi. Mutassuk-meg, hogy ezen atyai gondoskodásra nem voltunk érdemtelenek, hogy nekünk a' köz jó több mint minden, 's világosságunkat hagyjuk úgy fényleni, hogy azt lássák mások is, 's gerjedhessenek hasonló tisztaságú lángokra. Azon felül hogy azt tenni külömben is kötelesség, nekünk azt egy közelébbi ok miatt is illik cselekednünk; mert rágalmazóink nem követtek é el mindent, hogy úgy híreszteltessünk-el mint a' kik közt nyúgodalom nem lakhatik? holott ha igazságosok volnának, kénytelenek lennének megvallani, hogy némelly történetek inkább

hibás organisationknak vétkei voltak mint a' miéink; — ha tagadni nem akarjuk is, hogy, az emberiség' gyarlósága szerint, a' veszélyes úton eggyszer másszor meg-sikamlottunk.

Te pedig, Nagy-tiszteletű Nemes és Nemzetes Férjfiu, ki bennünket tanításaid és szép életednek példája által vezérelni, egy testté még szorossabban öszveforrasztani 's a' világ előtt tisztáknak bizonyítani megjelenél, légy tőlünk szeretettel, bizodalommal, tisztelettel elfogadva annak nevében, a' kinek nevében hozzánk jössz. — Jól érezzük mi, melly áldozatba került Neked, hogy te azt a' szép Gyülekezetet, melly Tégedet tizeneggy esztendőök olta bírt, és a' melly Téged olly nehezen engedett negünk, elsiketülve a' Tégedet ijesztök' su-kallásai eránt, elhagyád; jól érezzük mi, hogy szeretetednek 's bizodalmadnak e' nagy bizonyysága által tőlünk mit érdemlettél és mit érdemlesz. — Minden szem, mellyet körültekintve Papi-székedből magad felé látál emelkedni, mutatta Neked, hogy mi mindnyájan azonként vagyunk el-bájjolva szelídségednek azon szép lelke által melly arczodról sűgárzik, mint azok tapadtanak első meglátásodra Beléd, a' kik

Téged ezelőtt ötödfél holnappal Szepsiben megláttak, s kéréseikkel, hogy hívásunkat elfogadni méltóztassál, addig ostromlottak, míg tőled remélve tértek-vissza közinkbe. 'S ez a szeretet nem fog kihalni kebelünkben; Újhely Téged a' szerént fog szeretni a' hogy Téged a' te Szepsid szerete; mert hogy itt még inkább szeretessél, azt azért nem ígérjük, mivel lehetlent ígérni nem akarunk. Vetélkedni fogunk nem Szepsivel, hanem Veled, 's abban fogunk vetélkedni, hogy Te szeretsz é inkább minket vagy mi Tégedet; 's ez a vetélkedés fogja szövni közöttünk azt a' boldog egygyességet, mellyet semmi gyanu meg nem tántoríthat, semmi inceselkedések el nem olthatnak. Te mi közzénk nagy fénnel jössz; imérjük Papi érdemeidet, tudományaidat, mellyek által azt érdemléd, hogy Te is azoknak számokba számítassál, a' kik a' Pataki Collégiumban a' Theologiai Professorságra leendő választásra kineveztettek. — De engeddd mondanunk, hogy midőn Te hozsz fényt Újhelynek ellenébe, Újhely is fényt hoz ellenedbe Neked: a' Gondviselés Téged abba a' székbe ültete, mellyben egygykor Dévai Bíró Matyás ült, ki Magyar-orszá-

gon itt gyűjte legegébb a' megújított Tudománynak Ecclesiát, a' ki Újhelyből sugározta ki mindenfelé azt a' tüzet, melyet ő Luther atyánknak szövétneke mellett gyújtott vala meg; a' Gondviselés Téged abba a' székbe ültete, mellyben még nem sok idő előtt egy Katona Sigmond, egy Benkő József és egy György József mind Tudományaik, mind hatalmas ékesen-szóllások által magokra, Ecclesiánkra, Vallásunkra fényt vontanak. — Ezeknek emlékezetek is tselekedte, hogy mi illy tulajdonokkal ragyogó férjfiat kerestünk, a' millyet Benned feltaláltunk. Fogadd el köszönetünket bizodalmadért, kérésünk' teljesítéséért. Lakozzál új barátid közt örvendve sorsodnak, 's éreztessd velünk, éreztessd mindenkkel, hogy Te bennünket szeretsz. Bocsásson áldást Isten bejöveteledre 's itt-múlatásodra, 's adjon zöldellő erőt hivatalod' folytatásához, 's ne szünj-meg lenni miénk, míg érdemeid felsőbb polczokra emelendenek. Mi magunkat ajánljuk hűségedbe, vezérlő barátságodba.

Mingyárt a' hogy innen kimegyünk, Consistoriumot fogunk tartani, Tek. Nemes Ecclesia, hogy kedves Predikátorunk

hivatalának ezen egykik fontos részébe is beléphessen. De míg oda megyünk, teljessük végső kötelességünket Tiszt. Kecskeméti János Úr eránt is, ki e' Gyülekezetben huszonkét esztendőök olta a' szent hivatalt dicséretesen viselte, 's szeretetünkre, háládatosságunkra magát sokképen tette érdemessé; hova nevezetesen azt is kell számlálnunk, hogy ámbár számos gyermekeket nevelt, Ecclesiánk' birtokát tulajdon kárával szaporítani hajlandó volt; valamint azt is, hogy ámbár más óhajtása nem leheté mint hogy ott élhesse-el hátra való napjait a' hol ifju esztendejit eltöltötte, hivataláról önnként lemonda, csak hogy a' két Predikátorság eggyszerre kiüresedvén, ez a' kettős hivatal eggyesülhessen. Köszönjük-meg hűségét erántunk, 's kérjük, hogy bennünket kedves emlékezetében tartson-meg; 's örvendjünk hogy eggy ennyi érdemű Predikátorunk eránt hűségünknek 's háládatosságunknak ezen két nehéz esztendőök' léfolyása alatt is illy nagy jeleit adánk, 's így azt reménylhetjük, hogy ez az elváló barátunk is akként nem szűnend-meg bennünket szeretni, mint mi nem ötet.

*A' Beköszönő Predikátzió előtt 's után a' S.
Pataki Éneklökar ezen Énekeket éneklette.*

A' Predikátzió előtt.

1.

Énekeljünk Dítséretet
A' Hit' szent Fejedelmének,
Mert határt senki sem tehet
Az Ő nagy szeretetének :
Ki Anyaszentegyházának,
Választott lelki Nyájának
Pásztort ada legelésére,
Útat nyita csendességére.

2.

Uram! a' Te Küldöttednek
Adj erőt Hívatalához,
Köttessen a' Te Lelkednek
Ereje, munkásságához :
Tiszte foganatos úgy lész,
Ha Töled segedelmet vész ;
Plántáji tsak úgy gyarapodnak,
Ha áldásid rá harmatoznak.

3.

Az Igazság' ellenségén
 Add, győzedelmet vehessen;
 A' rá bízott nagy Munkában
 Jó előmente lehessen;
 Az Úr' lelke' fegyverével,
 Bajnoki készületével
 Ékeskedjen dereka, mellye,
 Szívét a' szent buzgóság tellye.

4.

Hív Magvető! a' melly Magot
 Hítesz a' Hívek' szívében,
 Óhajtjuk adjon asztagot,
 Ezer keljen egy helyében;
 Hogy az Aratás' napjára
 Bővüljön Hűséged' ára,
 'S a' mit szíved, szád mindég kére,
 A' légyen Sáfárságod' bére.

 Predikátzió után.

1.

Hallánk Tisztos Férjfi Beszéded',
 Látánk szíved' buzgóságát,
 Mellyel az Igazságot védted,
 'S a' Vallásnak örök jussát;

A' szent Lélek' újja szívedben
Mutatja ki nyilván magát,
Midőn a' szent Gyülekezetben
Hinted a' Kegyesség' magvát.

2.

Úr Isten! tégyed állandóvá
Köz'tünk szent Hívtatalában,
Hadd, végyen fényt Gyülekezetünk
Tőle a' Hitnek dőlgebán :
A' szíves kegyesség' lárvája
Húlljon le eggy látására,
Vigye a' bünöst mézes szája
Az Idvességnek útára!

Ernst Lajos
gyűjteménye

XII 167